

Sammeld. Schm

ALLOUATI
D. DOMINO CAROLO
DE CHRISTIANO THOMASIO
ION CLEMENS SOLER

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA 5
DE

**RERUM
DIFFERENTIIS,
INTUITU
JURIS GERMANICI
PRIVATI,**

QUAM
EX DECRETO ILLUSTRIS JCTORUM ORDINIS
P R Æ S I D E

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
S. REG. MAJ. BORUSS. CONSILIARIO INTIMO, ACA-
DEMIÆ FRIDERICIANÆ DIRECTORE, PROFESSO-
RE JURIS PRIMARIO, ET FACULTATIS
JURIDICÆ PRÆSIDE ORDINARIO,

PRO LICENTIA

**SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ET
PRIVILEGIA DOCTORALIA CONSEQUENDI,**

AD D. 31. MART. M DCC XXI. HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS
PUBLICÈ DEFENDET

**IOHANNES CONRADUS NESEN,
ZITTAV. LUS.**

HALE MAGDEBURGICÆ, LITERIS Salfeldianis,

DISSERTATIO IN OCCASIONE PUBLICA

DE

REKUM

DIFFERENTIIS

IN TITULO

JURIS QUINIANICI

INSTITUTIONUM

EX DECRETO ILLUSTRISSIMI ORDINIS

ACADEMICI

DAE CHRISTIANO THOMASIO

DE RE PUBLICA DOCTORE PROFESSORE

RE REGIS SAEPIUS FACULTATE

ILLUSTRISSIMO ORDINE

ACADEMICI

DE RE PUBLICA DOCTORE PROFESSORE ET

RE REGIS SAEPIUS FACULTATE

ILLUSTRISSIMO ORDINE

IOHANNES CONRADUS MERSI

ALTIORUM

ACADEMICI

DISSERTATIO
DE
RERUM DIFFERENTIIS,
INTUITU JURIS GER-
MANICI PRIVATI.
PROOEMIUM.

§. I.

Um jura, Romanum Justinianum, & Canonicum, intuitu Germanie, fatentibus hodie accuratioribus JCtis, sint subsidiaria, mirandum tamen, quod ex JCtis haecenus nemo tentaverit institutiones Jurisprudentie Germanice scribere a), cum tamen res non videatur adeo esse difficilis.

a) Nam omnes (etiam Johannes Schilterus) fundamenti loco ponunt jus subsidiarium Justinianum, & differentias Juris Germanici ei tanquam exceptiones subjiunt, cum tamen jus ordinarium, id est, Germanicum, deberet fundamenti loco poni, additis exceptionis

A

ve

vel supplementi loco legibus Juris Romani in subsidium receptis. Scorsim quidem Georg. Beyerus in Specimine Juris Germanici, jura Germanica exposuit, sed ea saltem, quae jus Romanum ignorat.

§. II.

Juris prudentia nomine hic intelligo principia juris in formam artis redacta & per breves positiones explicata, continentem definitiones, divisiones, regulas, & observationes juridicas.

§. III.

Germanicam cum dico, intelligo eam, quae ex antiquis moribus Germanorum, valde differentiis à moribus Romanorum, ortum ducit & hodiernum etiam in foris Germania communiter usum habet, etiamsi saepe à Jctis hodiernis ex nimio amore juris peregrini sit corrupta, nisi quatenus successu temporis evidens morum variatio suaserit, jura peregrina in subsidium recipere.

§. IV.

Sunt autem hujus studii duae positiones, publicum & privatum. Publicum est, quod spectat nexum Imperatoris ac Statuum imperii tum inter se, tum intuitu subditorum. Privatum, quod concernit negotia privatorum de meo & tuo. b)

b) Cave ne exclames, definitionem hanc esse novaturientem, & Romanos, cordatissimos illos mortalium! aliter sensisse. Quid scilicet enim esset? Quidsi negem cordatissimam illam imaginariam? Quidsi assertum per inductionem demonstrarem? Sed nolo te irritare. Ergo provoco potius ad auctoritatem Ulpiani: l. 4r. de LL. Totum autem jus consistit aut in ACQUIRENDO, aut in conservando, aut in minuendo. Aut enim hoc agitur, quemadmodum QUID CUJUSQUE FIAT, aut quemadmodum quis rem vel jus SUUM conservet; aut quomodo alienet vel amittat.

§. V.

§. V.

Collectam est autem utrumque jus ex principiis naturalibus, gentium & civilibus. Priores dua classes non opus habent, ut probentur per textus juris Germanici, nisi illustrationis gratia, sed sufficit hic communis ratio vel ratiocinatio, quandoque etiam sensus communis & experientia.

§. VI.

Civilia vero principia, i. e. qua Germanis sunt & fuerunt peculiaria, haurienda sunt partim ex speculo Saxonico, & Suevico C), partim ex jure canonico & civili Romano, quatenus ea vere recepta sunt in Germania, partim ex Recessibus Imperii, partim ex communi observantia, partim ex ordinationibus & statutis communibus plurium Statuum imperii, præcipue vero Protestantium.

- C) Speculum Suevicum & multo recentius est speculo Saxonico & in paucis discrepat à speculo Saxonico. Prius adversus Lambecium & Schilterum latius demonstravit Dn. Præses in Histor. Jur. Feud. Germ. S. 45. seq. p. 59. seq.

§. VII.

Dividitur communiter jus Germanicum in provinciale & feudale (Land-Recht und Lehn-Recht) uti patet ex dictis duobus speculis. Ius enim Municipale Magdeburgicum (Weichbild) maximam partem collectum est ex jure provincii Saxonico. (aus dem Land-Recht).

§. IIX.

Jus provinciale illud est, quo nisi fuere nobiles, cives urbici & rustici inter se in questionibus communibus de meo & tuo. Hoc vero, quod pertinet ad causas nobilium feudales.

§. IX.

Quamvis vero cause feudales etiam suo modo complectantur controversias de meo & tuo, cum tamen ad eorum meliorem intellectum multa simul capita tractentur respicientia nexum capitis & membrorum imperii, adeoque cause feudales ferè ubique mixturam contineant juris publici & privati, inde jam diu receptum est, ut jus feudale in peculiari libro fuerit propositum. d)

d) Forè sic dicendum: Tempore conditorum Speculorum jus publicum Germanicum propositum fuit in libris quorum rubrica erat: Jus feudale Lehn-Recht/ cum sane horum librorum plurima capitula partim de imperatoris electione & potestate, partim de statu & juribus principum statuum agant: Privatum in jure provinciali, Land-Recht. Hodie vero, cum plurima controversia illo tempore ignota invaserint jus publicum, ita, ut controversia feudales hujus saltem partem minimam constituent; inde tractatio juris feudalis quasi mediam jurisprudentiæ partem in Academiis capit constituere inter jus privatum & publicum, & quasi præparatoria ad jus publicum considerari.

§. X.

Porro jus privatum strictè dictum i. e. juri feudali etiam oppositum, etsi eà quoque methodo tractari possit, ut primo agatur de mei & tui acquisitione, tum de ejus conservatione ac denique de amissione e), convenientius tamen ad plerasque ordinationes Statuum provinciales vel politicas & barum ordinem f) aut etiam ad regulas faciles & perspicuas methodi erit, si 1) agatur de rerum differentiis, quatenus ea sunt capaces domini, vel minus: item de natura & effectibus variis domini, 2) de contractibus circa res, que ad meum & tuum aut ad dominium vel acquirendum, vel conservandum, vel transferendum pertinent, 3.) de successione ab intestato, 4.) de testamentaria successione, 5.) de processu adlio-

actionum judicialium circa meum & tuum, 6.) de jure singulari ex diverso statu personarum orto.

- e) Secundum locum Ulpiani jam supra litera b) adductum,
 f) Vide e. g. constitutiones Saxonicas Electoris Augusti, earumque partes, item statuta Lubecensia &c. quamvis non in omnibus conveniant cum methodo proposita.

§. XI.

Ad haec enim sex capita omnes quaestiones de meo & tuo commodè referrì possunt. Etsi enim de jure personarum in institutionibus Romanis primo loco agatur, convenientius tamen regulis bonae methodi videtur esse, si variantia jura personarum diversarum post communes regulas, tanquam harum exceptiones tractentur loco ultimo.

§. XII.

Quod de delictorum coercitione & processu criminali nulla facta fuerit mentio, ratio illa dari potest, quod haec doctrina magis pertineat ad jus publicum, & quod jure Germanico nulla detur privatis actio poenalis g) ex delicto, excepta sola actione injuriarum, qua tamen commodè poterit adungi per modum corollarii doctrinae de processu civili.

- b) Quod latius probavit Dn. Praes in disputatione peculiari anno 1693. habita, & ad objectiones Viri Illustris dissentientis respondit in notis ad Institut. tit. de obl. qua ex del. nasc. p. 240. seq.

DE RERUM DIFFERENTIIS.

§. I.

Quod in doctrina de rerum differentiis nullae appareant allegationes textuum ex jure Germanico, sive antiquioribus speculis, sive novioribus recessibus imperii aut ordinationibus Statuum provinciarum,

lium, ideo factum, quod dictæ leges patriæ non sine iusta causa putaverint, jura conscribenda esse de actionibus humanis iuste instituendis, non de doctrinis Grammaticis aut Logicis, sive de definitionibus rerum & differentiis. Atque hic laudandi magis sunt Majores & Legislatores Nostri, quàm vituperandi, quia secuti sunt exempla seu mores communes Gentium, etiam moratorum, quæ in legibus suis non solent explicare naturas rerum, de quibus leges feruntur.

§. II.

Res hic denotat omne id quod capax est mei & tui, id est, quod habile est, ut privati ejus dominium acquirant, quorsum etiam pertinent suo modo personæ, i. e. liberi homines, & actiones, quatenus & hæ & illi acquiri & alienari possunt. a)

a) Actiones per cessionem, liberi homines per oblationem, præscriptionem, nuptias scæminæ liberæ cum homine proprio, aut viceversa &c. Vid. Beyer's *Specim. Jur. German. lib. I. c. 22. §. 6. 7. 19.*

§. III.

Quamvis igitur ad jurisprudentiam privatam non pertineant res extra commercium, præsupponenda tamen hic erit & præmittenda distinctio rerum, quod aliæ res sint *extra commercium* privatorum, quædam *in commercio*, ad evitandam videlicet confusionem, cum vulgare axioma valde obscurum sit, omnes res esse in commercio privatorum, quæ non sint *extra commercium*, rem videlicet dubiam non distincte explicans.

§. IV.

Sunt igitur res quædam vel *extra commercium omnium hominum*, vel *extra commercium saltem privatorum.*

§. V.

§. V.

Omnium hominum commercio exemptæ sunt omnes substantiæ merè spirituales & invisibiles, puta Deus, Angeli boni & mali, anima hominis separata, cœlum, lux, aer, nisi quatenus lux & aer sunt accessoria rerum corporalium.

§. VI.

Ex corporibus porro nulla corpora cœlestia sunt in commercio hominum, ut sol, luna ac stellæ reliquæ.

§. VII.

Uterius totus globus terrestris, item vastus oceanus non sunt in commercio. Non tamen planè exempta sunt dominio humano & commercio, mare in genere, aut littora maris, multo minus flumina aut aqua profluens tanquam pars fluminis.

§. IIX.

Quæ saltem *privatorum* commercio exemptæ sunt, vel sunt extrâ commercium *omnium* privatorum, vel tantum extra commercium *quorundam*, ut v. g. mancipium Christianum & multo magis liber homo est extra commercium Judæorum.

§. IX.

Extra commercium omnium privatorum sunt res *publicæ* quæ tales, h. e. quatenus alienari nequeunt à Republica vel Universitate.

§. X.

Sunt vero res *publicæ*, quæ sunt in dominio vel totius societatis civilis, vel *universitatis*, quæ est societas minor Republicâ & major familiâ.

§. XI.

§. XI.

Itaque extra commercium privatorum *b)* sunt territoria, mare, flumina, portus, ripæ & in genere omnes res, quæ ad regalia vel horum exercitium spectant, ut patibula, ædiculæ ad decollandos delinquentes destinatæ, muri & portæ civitatis, quæ usu juris Germanici (maxime intuitu protestantium) non sunt res *sanctæ* vel *divini juris*.

b) Non recensentur hic omnes species rerum publicarum vel universitatis, sed saltem præcipua earum exempla. Nam earum tractatio plenior pertinet ad jus publicum. Apud Romanos huc etiam referebantur theatra, balnea &c. Sed hæc apud nos sunt vel res in patrimonio principis, vel privatæ. Confer interim Titium *Jur. publ. libr. 3. c. 7.* Item Dn. Præsid. *in notis ad tit. instit. ff. de Rerum divisione*, ad ea videlicet, quæ hic continentur §. 9. 10. 11. 12. 13. Ubi simul nota, solere quidem à principibus concedi privatis quandoque rerum publicarum usum. Sed ab usu ad dominium non licet argumentari.

§. XII.

Eadem est ratio cœmeteriorum, templorum & instrumentorum ac vasorum omnium ad cultum divinum pertinentium. Sunt enim & hæc res apud nos nequaquam res divini juris, sed humani, id est, publicæ.

§. XIII.

Imò subsellia templorum, aut ædiculæ templis annexæ, die Capellen, imò & sepulcra suo modo sunt res in commercio privatorum.

§. XIV.

Uno verbo reliquæ res omnes, præter hæcenus recensitas, sunt in commercio privatorum.

§. XV.

§. XV.

Harum vero prima differentia est, quod sint vel *feudales* vel non *feudales* sive *allodiales*, quæ differentia & ejus usus distinctius solet exponi in jure feudali.

§. XVI.

Res *allodiales*, quæ propriè hujus loci sunt, iterum sunt vel *communes* vel *proprie*. *Communes* sunt, quæ totæ pertinent ad privatos plures, ad singulos autem earum partes. *Proprie* quæ totæ pertinent ad singulos.

§. XVII.

Communes fiunt vel per occupationem plurium, si fuerint res nullius, vel per conventionem aut societatem, vel etiam citra eam, ut hereditates & legata pluribus relicta.

§. XVIII.

Uti vero quod res *proprias* attinet, regulariter nemo rem suam vendere cogitur, ita quoad *communes* regulariter nemo tenetur stare in *communione*, cum *communio* sit mater litium.

§. XIX.

Poterit ergo quilibet provocare ad divisionem rerum *communium* & *condominum* actione c) ad eam compellere, nisi conventio de *communione* brevioris temporis aut alia æquitas obstat, ut, si quis intempestivè & dolo malo renunciaret societati.

c) Subtilitas juris Romani de diversis formulis actionum familiaræ eriscundæ & communi dividundo in Germania nullum habet usum, per ea quæ jam notavit Dn. Præses ad illos duos ff. titulos.

B

§. XX.

§. XX.

Cum tamen in quibusdam rebus divisione non sit opus, sed divisio ipso jure sit facta, notandum, quod rerum alia sint *dividua*, alia *individua*.

§. XXI.

Vocantur autem res dividuae & individuae, quatenus de partibus rerum quaeritur, in quibus duo vel plures homines jus habere praetendunt. Sunt enim omnes res tota quaedam, de quorum partibus quaeritur. *d)*

d) Mire inter se dissentiunt Doctores circa definitionem rerum dividuarum & individuarum, quem dissenfum fufius proponit Hoffmannus *de jure rerum individuarum cap. I.* qui tamen nec ipse distinctum conceptum de hac divisione formavit. Ergo tentare licebit, an invenire possim modum dissenfum illum tollendi.

§. XXII.

Partes autem sunt vel partes *pro indiviso*, vel *pro diviso*, clarius vel *intellectuales* vel *reales*. Priorum exemplum esto, si Titius & Cajus agrum vel aedes communes possideant: posteriorum, si Titius & Cajus habeant aedes vel agrum hoc modo, ut unus partem aedium superiorem, vel agri partem ripae propiorem, alter partem aedium inferiorem, vel agri partem a ripa remotiorem habeat.

§. XXIII.

Duplici tamen sensu res dicuntur dividuae vel individuae, vel intuitu *divisionis jam facta* vel *futura*.

§. XXIV.

In *primo* sensu res individuae sunt, quae ita duorum vel plurium jus respiciunt, ut neuter eorum habeat partes reales, dividuae, ubi singuli partes reales habent.

§. XXV.

§. XXV.

Hoc sensu regulariter omnes res communes sunt individuae. Nam si dividuae, aut clarius, si divisae essent, revera essent duae res distinctae, quae non amplius communes essent sed propriae, etiamsi physicè sint unitae, ut de aedium & agri partibus realibus modo exempla dedi. e)

- e) Usum habet hæc observatio maximè in jure accrescendi. Conf. interim Dd. ad titulum de usufr. accresc. potissimum ad l. 12.

§. XXVI.

Excipitur *quantitas*. Hæc regulariter si pluribus vel à pluribus debeatur, ipso jure debetur singulis vel à singulis pro parte, nisi aliter sit conventum. f)

- f) Eadem observatio usum habebit in pluribus unius creditoris vel debitoris heredibus.

§. XXVII.

In *secundo* sensu res individuae dicuntur, quae nec partes reales habent, nec habere possunt, dividuae, quae possunt in partes reales dividi.

§. XXVIII.

Hoc sensu pleraeque res sunt dividuae, paucis exceptis, e. g. singulis hominibus aut bestiis (vivi) & in genere iis rebus, quarum facta divisione nullus aut deterior usus futurus est, e. g. servitutum prædialium, usus fructus, aratri &c.

§. XXIX.

Ex jure individuis tamen quaedam sunt plane & omnimodo talia, ut nec usus eorum vel exercitium divisionem recipiat, ut jura servitutum prædialium, vel saltem intuitu suae naturae intrinsecæ sunt individuae, cum

tamen divisionem recipiant intuitu exercitii aut fructuum, ut usufructus. g)

g) Sic fortè conciliari poterit doctorum dissensio in controversiâ valde intricata: an usufructus sit res dividua an individua? Conf. Hoffmannum *de jure rerum individ. cap. 1. aphor. 7.*

§. XXX.

Porro res tam dividuæ, quam individuæ sunt vel *universales* vel *singulares*, etsi utræque considerentur ut singulæ b) nec communes sint, sed propriæ.

b) Ita dicimus singulæ hæreditates, singuli greges.

§. XXXI.

Universales sunt, quæ plures res singulares sub se comprehendunt, singulares, quæ non nisi una re vel individuo (logico) constant.

§. XXXII.

Universales dicuntur etiam universitas (non personarum (de quâ supra §. 10.) sed rerum. Est vero hæc universitas vel *juris* seu bonorum, ut hereditas, vel *facti* seu corporum, ut grex, armentum, equitium.

§. XXXIII.

Sunt etiam res vel *eadem* vel *diversæ*. Utræque sunt vel *genere* tales vel *specie*. Id vero hic notandum, quod species in jure denotet id, quod individuum appellare solent Philosophi, genus autem, quod hi speciem.

a) Usus habet hæc distinctio in doctrina legatorum, contractuum, solutionis &c.

§. XXXIV.

Sunt etiam res vel *corporales* vel *incorporales*. Illæ quæ tangi & videri possunt, hæ quæ intellectu per operationes & effectus percipiuntur.

§. XXXV.

§. XXXV.

Cæterum cum semper hic respiciatur ad jurisprudentiam, incorporales sunt, quæ in jure consistunt, seu ipsa jura, corpora vero, quibus vel jura inhærent, vel quorum gratia jus acquiritur, ut ædes, pecudes, servi, pecunia &c.

§. XXXVI.

Jus ergo est vel *in re*, ipsi rei inhærens, vel *ad rem*, quod ad rem consequendam datur. Illud exercetur contra quemvis possessorem, hoc saltem contra eum, qui ex facto suo nobis obligatus est, vel contra ejus hæredem, utpote qui cum eo censetur una persona.

§. XXXVII.

Jus in re est vel in re corporali propria, nempe *dominium*, vel in aliena, scilicet nostræ utilitatis causa, ut *servitus*, vel securitatis, ut *pignus*.

§. XXXVIII.

Dominium est vel *stricte* dictum, rei corporalis, vel *late* rerum incorporalium, non tantum servitutis & pignoris, sed & obligationis. 1)

- 1) Obligatio jure Germanico potest etiam absque cessione solemniter alienari, nec ossibus inhæret. Unde forte jure Romano erat quidem dominium servitutis & pignoris, sed non obligationis. Neque enim vindicabatur obligatio, nec alienabatur. &c.

§. XXXIX.

Dominium porro est vel *singulare*, ut agri, domus, gregis, vel *universale*, ut hæreditatis. Unde non confundenda hæc divisio cum divisione rerum in universales & singulares, de qua supra §. 30. 31.

§. XL.

Jus ad rem oritur vel ex promisso, vel ex damno dato, vel ex alia æquitate naturali m).

m) Cur hic omiſſa fuerit communis doctrina juris Romani, quod obligatio oriatur aut ex contractu vel quasi, aut ex delicto vel quasi, de eo alibi suo loco dicitur fusius. Breviter: Illa doctrina est partim obscura, partim paucissima ex illa quadrant ad jus Germanicum.

§. XLI.

Promissa jure Gentium & Germanico sunt, quæ fiunt ab iis, qui liberam rerum suarum administrationem habent, & acceptata sunt ab eo, cui quid promittitur, si-ve res promissa interveniat si-ve non, si-ve verba scripta sint, si-ve viva voce prolata, si-ve etiam quocunque modo consensus, si-ve expresse si-ve tacite, declarerur. n)

n) Unde non opus est doctrinâ Romanâ de divisione promissorum in pacta & contractus, & de utriusque classis subdivisione.

§. XLII.

Qui alteri damnum dat, si-ve dolo, si-ve culpa & negligentia, idem restituta re æquivalente, id est, ejusdem pretii, debet illi satisfacere, cum nec dolus nec culpa alii cui prodesse, aut alii nocere debeat.

§. XLIII.

*Sunt & aliæ regulæ æquitatis naturalis, jus ad rem producentes; v. g. nemini beneficium suum debere esse damnosum; neminem debere locupletari cum alterius damno: neminem debere invitum manere in communi-
one &c. o)*

o) Unde actiones negotiorum gestorum, tutelæ, communi dividundo &c. & pleræque actiones contrariæ directis oppositæ.

§. XLIV.

§. XLIV.

Porro etfi *obligatio* fit in genere correlatum omnis juris, etiam in re, *stricte* tamen obligatio prædicatur de correlato juris ad rem, *p*) in tantum, ut communiter Jureconfulti obligationis voce utantur quasi pro synonymo juris ad rem.

p) Sic etiam in lingua Germanica vox *Schuld* denotat debitum ex jure ad rem.

§. XLV.

Etsi etiam omnis obligatio ad faciendum tendat, invaluit tamen usus loquendi, quod vel sit ad *dandum* i. e. ad transferendum dominium, vel ad *faciendum*, id est ad reliqua facta omnia.

§. XLVI.

Sub voce facti in jure includuntur etiam non facta, v. g. patientia, taciturnitas &c.

§. XLVII.

Sunt etiam res, quæ de natura tam corporalium quam incorporalium rerum participant *q*) ut *pecunia* seu nummus, unde & modo inter *corpora* refertur, modo *quantitatibus* accensetur.

q) Connexionem quare supra §. 34.

§. XLIX.

Quantitas in moralibus & in jurisprudentia est vel *personæ*, fama, existimatio, honor, vel *rei*, pretium, valor, bonitas nummi externa.

§. XLIX.

Nimirum in nummo consideratur *bonitas* vel *intrinseca* corporis, *Schrot und Korn*, vel *extrinseca*, scilicet incorporalis; *Gehalt und Gewicht*.

S. L.

§. L.

Etsi autem omnia corpora physice mobilia sint, usu juris tamen res *corporales* sunt vel *mobiles*, vel *immobiles*. Illæ, quæ moveri possunt salva sua substantia, hæ, quæ si moveantur, in aliud nomen transeunt.

§. LI.

Immobiles, sunt agri, fundi, ædificia, *prædia*. Prædia sunt vel *urbana*, quæ destinata sunt ad usum urbanum; vel *rustica*, quæ ad rusticum.

§. LII.

Ufus urbanus omnis ille est, qui non est rusticus. *Rusticus* est, qui destinatus est ad agriculturam & pecuariam, *) & ad usum agricolarum, ut tabernæ rusticorum cerevisiariæ, die Schenken.

*) Latius ea de re differuit Dn. Præses in Dissert. de jure dandæ civit. passim, potissimum vero §. 33.

§. LIII.

Res *immobiles* vel sunt tales sua *natura*, ut agri, vel *facto* ut ædes & ædibus affixa, was Erd-Maur-Nied-und Nagelfeste ist, adeoque & molendina pneumatica, vel *destinatione*, ut molendina navalia, vel usu juris & *equiparatione* (in quibusdam saltim juris capitibus,) ut bibliotheca, merces in taberna &c. intuitu præstandæ cautionis pro reconventionem & expensis &c.

§. XLIV.

Res *mobiles*, vel sunt *se moventes* ut homines proprii, & animalia, vel *mota ab alio*, ut plantæ & res inanimatæ.

§. LV.

Animalia sunt vel *fera*, quæ regulariter non vivunt in hominis consortio, vel *mansueta*, quæ contra, vel *cicurata*,

curata seu *mansuefacta*, quæ in dustria hominis terram naturam aliquo modo suspenderunt.

§. LVI.

Cum vero animalia vel in aere libero vivant, vel in aqua vel in terra, *volucres & pisces* sunt feræ naturæ, exceptis paucis, quæ ab hominibus nutriuntur, ut certis generibus anserum, gallinarum, columbarum s)

s) Frustra dissentiente Triboniano §. 15. Inst. de R. i. D.

§. LVII.

Quæ in terra tantum degunt *quadrupedia* & volare nesciunt, partim sunt fera, quæ in sylvis vagantur, partim mansueta. Horum quædam vel *pecudes* dicuntur, quæ gregatim pascuntur, ut oves, capræ, boves, fues, vel *armenta* quæ ad arandum vel arma portanda adhibentur, ut equi & boves; vel *jumenta*, quæ junguntur vel juvant, in oneribus portandis, ut equi, boves, asini, elephantii, cameli &c.

§. LIX.

Res *inanimata* mobiles t) sunt v. g. aurum, argentum, vestimenta, supellex variè varians u). Notandum tamen, apud Germanos sæpe *mobilium* nomine venire nonnisi supellestem, ex imitatione vocis Gallicæ *meubles*.

t) Repete supra §. 54.

u) Plantæ & arbores modo immobilibus accensentur, modo mobilibus, prout coherent solo, vel ab eo separatae sunt.

§. LIX.

Sunt etiam res mobiles, u) partim *fungibiles* partim *non fungibiles*. Illæ sunt, quibus uti non possumus sine abusu, i. e. sine diminutione, immutatione, consumptione, fruitione, vel alienatione. Hæ, quarum usus esse

C

potest

potest sine abusu, etsi una magis apta sit ad diuturniorem usum, quam altera, quæ scilicet corruptioni aut detritioni facilius est obnoxia.

*) Nam res immobiles sunt non fungibiles.

§. LX.

Uti igitur fungibilium rerum præter esculenta & potulenta, item materialia ædificiorum, exemplum potissimum nummus est, ita ad res non fungibiles pertinent multa artificialia, w) etiam vestimenta, x) quotidiana pariter ac festiva, etiam suppellex, sive aurea, sive argentea, item cuprea & stannea, sive fictilis & lignea.

w) i. e. eminenter talia sive künstliche Dinge, potissimum quæ ob raritatem servari solent. Nam ea quæ ad vulgaria officia pertinent, v. g. coquorum, fabrorum &c. der Zimmerleute, Meurer, Steinmeßen, Siegelbrenner, regulariter sunt fungibilia.

x) Salva reverentia dissentientis Triboniani §. 2. *Inst. de usufr.*

§. LXI.

De rebus fungibilibus hæc jure Gentium regula est, eas non recipere pretium affectionis, sed in rerum commerciis unam vice alterius fungi. y)

y) vid. disput. Dn. Præsid. de pretio affect. in res fungibiles non cadente.

§. LXII.

Scilicet & pretia rerum variè dividuntur. Est enim pretium vel *vulgare* in permutatione, vel *eminens* v. g. nummus, in emtione. Item vel *legitimum*, quod est determinatum a magistratu, vel *arbitrarium*, & hoc vel *commune*, quod dependet ab arbitrio populi le fundantis in raritate vel vilitate ex nimia copia orta, vel *affectio- nis*, quod cujuslibet domini arbitrio est relictum, fundantis

dantis se magis in testimoniis & simulacris ambitionis, quam avaritiæ aut voluptatis. Ad simulacra vero ambitionis requiruntur res non fungibiles *a)*

z) Conf. Dn. Præsid. *lib. 2. Inst. Jurispr. Div. c. 11.*

a) Hinc v. g. carius æstimari solet catena legato à principe donata, quam vinum, etsi ab eodem principe donatum.

§. LXIII.

Sunt ulterius res vel *principales*, vel *accessoria*, secundum vulgatum axioma, quod accessorium sequatur principale. Unde & res accessoriæ communiter *pertinentiarum* nomine veniunt. Ita e. g. ædium accessorium est hortus ædibus junctus, fundi accessorium instrumentum vel instructio fundi, equi accessorium ephippium & alia ornamenta.

§. LXIV.

Cæterum cum accessiones rerum magis ab arbitrio hominum eorumque destinatione, nimium quantum variante, dependeant, quam à naturali quadam unione aut dependentia, non poterit commode essentia aut definitio rerum principalium & accessorarum per certas regulas exponi.

§. LXV.

Frequenter equidem, *quicquid ornande rei gratia comparari solet, ei cedit*, etiam si sit pretiosius, ut purpura lino aut panno intexta; sed sæpe tamen limitationes sunt addendæ, nisi ornamentum facile separari possit, cum & ornamenta seorsim ac separatim vendi ac emi, aut ad ornandam aliam rem adhiberi soleant; v. g. supellex, instructio & instrumentum fundi, ephippium &c.

§. LXVI.

Similiter *sine quo aliquid esse non potest, id pro principali sæpè habetur*, ut solum intuitu ædificii, item sato-

rum & arborum. Sed & hoc tamen sæpe fallit, cum non solum ridiculum sit, ut pictura artificis excellentis debeat cedere vili tabulæ, *b)* sed &, ut scriptura, in qua alter se magnam pecuniæ summam debere fatetur, debeat cedere vilissimæ chartæ. *c)*

b) Unde fallitur Paulus *l. 23. §. 3. de R. V.* verbis: *neesse est ei rei cedi, quod sine illa esse non potest*, quod putaverit, regulas de rebus accessoriis pertinere ad veritates necessarias & quasi mathematicas.

c) Unde non bene cohæret doctrina Justiniani in *§. literæ 33. de R. D.* cum *§. seq. si quis 34. eod.*

§. LXVII.

Huc pertinent etiam res quædam, quas supra (*§. 55*) ex destinatione immobiles esse diximus, cum & hic hominum intentio variet. Unde dubitari solet, an *lecti in diversorio* sint accessoria diversorii & affixis æquiparanda, quod dubium non saltem de stragulis & plumis sed & de lectis ligneis moveri solet *d)*

d) Confer interim Carpz. *Part. 3. Conf. 24. §. 10.*

§. LXIIX.

Illud vero plane ratione destituitur, quod in rebus artificialibus vel *materia formæ*, vel *forma materiæ* accessio esse debeat, aut quod materia debeat esse res principalis, si species possit reduci ad pristinam materiam, contra forma, si non possit reduci *e)*

e) Respicio hic ad *§. Cum ex aliena materia 25. Inst. de R. D.*

§. LXIX.

In rure *edes fere* sunt accessoria prædiorum rusticorum, aut saltem pro rebus minus principalibus habentur, contra in urbe prædia rustica sunt terè accessoria prædiorum urbanorum seu ædium. *f)*

f) In-

f) Intelligo prædia rustica in urbe, ad quæ aditus ordinarius patet per ipsas ædes, ut stabula, horti ædibus juncti, non agros extra urbem, aut hortos in alia urbis parte separatim sitos.

§. LXX.

Denique cum rerum proprietatem desiderent homines non solum jucunditatis & delectationis, sed vel maxime utilitatis gratia, hinc nova nascitur differentia inter *rem* & *fructus rei*.

§. LXXI.

Fructus sunt utilitates rei, (etiam incorporalis, ut fructus jurisdictionis,) quæ ex re, vel occasione rei percipiuntur, unde nascitur prima fructuum divisio in *naturales* & *civiles*.

§. LXXII.

Cum autem pleræque res raro soleant fructus producere ex sola natura, sed variam eamque non raro laboriosam aut impensas requirentem industriam hominum præsupponant, inde *naturales* fructus solent subdividi in *naturales simpliciter* & *industriales*, prout vel natura vincit industriam, vel industria naturam.

§. LXXIII.

Sed difficile est, has species ubivis accuratè secernere. g) Neque in jure Germanico hæc distinctio magnum habet usum.

g) Præprimis in fructibus arborum.

§. LXXIV.

Fructus *civiles* sunt, qui ex usu rerum non frugiferarum, aut etiam ex locatione rerum frugiterarum procedente hominum conventionione percipiuntur.

§. LXXV.

Apud Germanos fructus civiles communi nomine *census* (Zins) veniunt. Ita enim appellantur non solum usura, sed & locatia & canones prædiorum rusticorum, quæ & propterea vocan-

vocantur *prædia consuetudinaria* Zins- Güter, Erb- Zins- Güter, quæ fere synonyma sunt *b*), & cum bonis Romanorum *emphyteuticis* affinitatem quidem habent, non tamen talia sunt, etsi multi Jctorum ex nimio amore Juris Romani illa cum his confundere soleant.

b) Vide interim jus Feud, Suevic, c. 109. 110. (secund. numer. Schilteri).

§. LXXXVI.

Differt à fructibus civilibus *interesse rei*, utpote quod *latius est*, videlicet vel *lucris cessantis*, vel *damni emergentis*, etsi communiter fructus pecuniæ seu usuræ interesse nomine veniant, quia scilicet probatio interesse plerumque est difficillima, unde cum certiores sint usuræ consuetæ, loco probationis *tâ* interesse adhiberi solent.

§. LXXXVII.

Fructus sunt vel *pendentes*, qui sunt pars fundi, & pertinent ad res immobiles, vel *percepti* seu separati & quidem vel *percepti simpliciter*, vel *plene*, si jam sunt in horrea translati.

§. LXXXIX.

Recepti sunt vel *extantes* vel *consumti*, qui non amplius extant apud eum, qui percepit, etsi extant apud alium. *Consumti* enim est vel *naturalis* vel *civilis*, id est alienatio.

§. LXXXIX.

Opponuntur aliquando fructus percepti etiam *percipientis*, qui nec pendunt, nec percepti sunt, sed percipi potuissent, si debita diligentia fuisset adhibita.

§. LXXX.

Cæterum civili æstimatione *fructus non intelliguntur nisi deductis impensis*. Impensæ autem sunt vel *fructuum* vel *rei*. Et vel *impensæ necessaria*, vel *voluptuaria* vel *utiles*.

§. LXXXI.

In terim sæpe difficile est, imprimis in rebus artificialibus noviter extractis, necessarias ab utilibus fecernere, imo voluptuarias etiam ab utilibus distingere concipere, cum sæpe mixta sit jucunditas utilitati.

00 A 63.93

ULB Halle 3
002 912 228

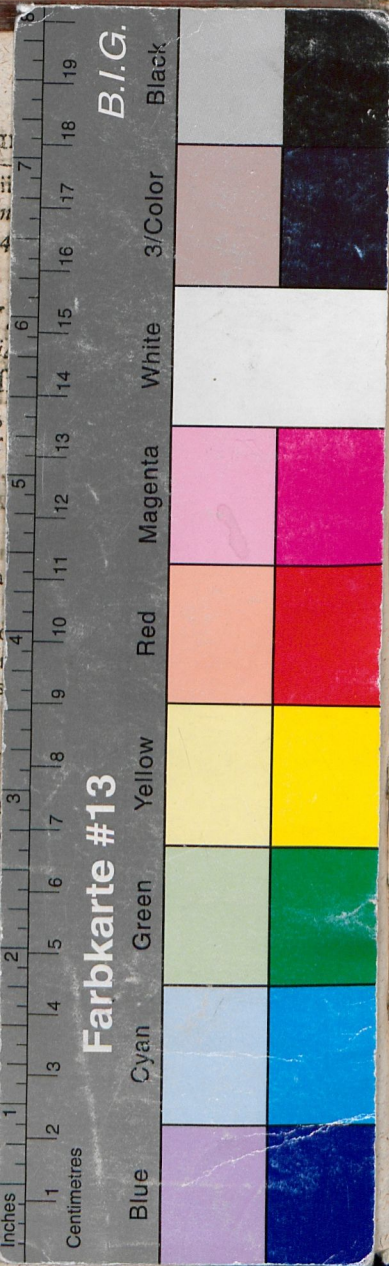

Retro ✓

WDX

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
RERUM
DIFFERENTIIS,
INTUITU
JURIS GERMANICI
PRIVATI,

EX DECRETO ILLUSTRIS JCTORUM ORDINIS
P R Æ S I D E

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
S. REG. MAJ. BORUSS. CONSILIARIO INTIMO, ACA-
DEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE, PROFESSO-
RE JURIS PRIMARIO, ET FACULTATIS
JURIDICAE PRÆSIDE ORDINARIO,
PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ET
PRIVILEGIA DOCTORALIA CONSEQUENDI,

AD D. 31. MART. M DCC XXI. HORIS ANTE-ET POMERIDIANIS
PUBLICÈ DEFENDET

IOHANNES CONRADUS NESEN,
ZITTAU. LUS.

HALE MAGDEBURGICÆ, LITERIS SALFELDIANIS,